

Europos regionų komiteto nuomonė. Teisėta migracija

(2017/C 185/13)

Pranešėjas	Olgierd GEBLEWICZ (PL/EPP), Vakarų Pamaro Lenkijos vaivadijos maršalka
Pamatinis dokumentas:	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukšto lygio įgūdžių reikalaujantį darbą sąlygų
	COM(2016) 378 final

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

2 straipsnio h punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>aukštojo mokslo kvalifikacija – diplomai, pažymėjimas ar kitas formalios kvalifikacijos įrodymas, kurį išdavė kompetentinga institucija ir kuriuo patvirtinama, kad sėkmingai baigta aukštojo mokslo ar lygiavertė tretinio mokslo programa, t. y. kursai, organizuojami švietimo įstaigos, kurią valstybė, kurioje ji yra, yra pripažinusi aukštojo mokslo įstaiga ar lygiaverte tretinio lavinimo institucija, jeigu studijos šiai kvalifikacijai įgyti truko ne trumpiau kaip trejus metus ir atitinka bent 2011 m. ISCED 6 lygį arba EKS 6 lygį pagal nacionalinę teisę;</p>	<p>aukštojo mokslo kvalifikacija – diplomai, pažymėjimas ar kitas formalios kvalifikacijos įrodymas, kurį išdavė kompetentinga institucija ir kuriuo patvirtinama, kad sėkmingai baigta aukštojo mokslo ar lygiavertė tretinio mokslo programa, t. y. kursai, organizuojami švietimo įstaigos, kurią valstybė, kurioje ji yra, yra pripažinusi aukštojo mokslo įstaiga ar lygiaverte tretinio lavinimo institucija, jeigu studijos šiai kvalifikacijai įgyti truko ne trumpiau kaip trejus metus ir atitinka bent 2011 m. ISCED 6 lygį arba EKS 6 lygį pagal nacionalinę teisę; pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą turintiems asmenims, kurie gyvena ES teritorijoje, bet neturi dokumentų, būtinų jų kvalifikacijai įrodyti, valstybės narės numato atitinkamas papildomas procedūras jų išsilavinimo ir kvalifikacijos lygiui nustatyti;</p>

Paaiškinimas

Būtina iš naujo apibrėžti šią sąvoką, kad būtų atsižvelgta į tai, kad gali būti daug pabėgėlių, negalinčių dokumentais pagrįsti savo profesinės kvalifikacijos. Siūlomos direktyvos nuostatos turėtų numatyti kur kas lankstesnį požiūrį į šį klausimą nei yra dabar. Todėl RK atkreipia dėmesį į esamus dokumentus, kuriuose išdėstyta šioje srityje sukaupta patirtis, ypač į šiuo metu rengiamą priemonių rinkinį, skirtą trečiųjų šalių piliečių įgūdžių profiliui nustatyti, kaip pasiūlyta Europos naujų įgūdžių darbotvarkėje. Taip pat siūloma pasinaudoti Europos regionų patirtimi šioje srityje.

2 pakeitimas

2 straipsnio i punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>aukšto lygio profesiniai įgūdžiai – įgūdžiai, kuriuos patvirtina ne trumpesnė kaip trejų metų profesinė patirtis, lygiavertė aukštojo mokslo kvalifikacijai, kuri būtina darbo sutartyje ar įpareigojančiame darbo pasiūlyme nurodytai profesijai ar sektoriui;</p>	<p>aukšto lygio profesiniai įgūdžiai – įgūdžiai, kuriuos patvirtina ne trumpesnė kaip trejų metų profesinė patirtis, lygiavertė aukštojo mokslo kvalifikacijai, kuri būtina darbo sutartyje ar įpareigojančiame darbo pasiūlyme nurodytai profesijai ar sektoriui; pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą turintiems asmenims, kurie gyvena ES teritorijoje, bet neturi dokumentų, būtinų jų aukšto lygio profesiniams įgūdžiams įrodyti valstybės narės numato atitinkamas papildomas procedūras jų kompetencijai ir profesinei patirčiai nustatyti;</p>

Paaiškinimas

Žr. ankstesnį punktą.

3 pakeitimas

6 straipsnio 4 dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Valstybės narės gali atmesti ES mėlynosios kortelės paraišką, kad užtikrintų etišką įdarbinimą sektoriuose, kuriuose kilmės šalyse trūksta kvalifikuotų darbuotojų.</p>	<p>Valstybės narės gali atmesti ES mėlynosios kortelės paraišką, kad užtikrintų etišką įdarbinimą sektoriuose, kuriuose kilmės šalyse trūksta kvalifikuotų darbuotojų. Siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į įdarbinimo proceso etikos aspektus, valstybės narės turėtų naudotis tarptautinių organizacijų parengtais standartais, pvz., Tarptautinės migracijos organizacijos arba IRIS stebėsenos sistemos standartais.</p>

Paaiškinimas

Etikos klausimai yra ypač svarbūs įdarbinant aukšto lygio įgūdžių turinčius darbuotojus. Taip yra dėl to, kad Europos darbdaviams dažnai reikia tokių profesijų darbuotojų, kurių reikia ir trečiojoje šalyse dėl didelio įgūdžių trūkumo. Masinis ir nekontroliuojamas išvykimas gali lemti ilgalaikį socialinės ir ekonominės padėties kilmės šalyse blogėjimą ir taip veiksmingai didinti migraciją. Siūloma etiško įdarbinimo nuostatas papildyti praktiniais principais, kuriuos, be kita ko, yra parengusios tarptautinės organizacijos. Todėl reikėtų atkreipti dėmesį į Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) ir IRIS stebėsenos sistemos viešojo ir privačiojo sektorių aljanso už sąžiningą ir etišką įdarbinimą (PPA) iniciatyvą.

4 pakeitimas

12 straipsnio 1 dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Pripažinti darbdaviai. Valstybės narės gali nuspręsti numatyti darbdavių pripažinimo procedūras pagal savo nacionalinę teisę arba administracinę praktiką, kad būtų taikomos supaprastintos ES mėlynosios kortelės gavimo procedūros.</p> <p>Jeigu valstybė narė nusprendžia numatyti pripažinimo procedūras, ji atitinkamiems darbdaviams suteikia aiškią ir skaidrią informaciją apie, be kita ko, patvirtinimo sąlygas ir kriterijus, pripažinimo galiojimo laikotarpį ir sąlygų nevykdymo pasekmes, įskaitant galimą pripažinimo panaikinimą ir galiojimo nepratęsimą, taip pat taikytinas sankcijas.</p>	<p>Pripažinti darbdaviai. Valstybės narės gali nuspręsti numatyti darbdavių pripažinimo procedūras pagal savo nacionalinę teisę arba administracinę praktiką, kad būtų taikomos supaprastintos ES mėlynosios kortelės gavimo procedūros.</p> <p>Šiais kriterijais bus atsižvelgta į įdarbinimo proceso etikos aspektus (visų pirma įmonės ankstesnę patirtį įdarbinant aukšto lygio įgūdžius turinčius trečiųjų šalių piliečius) ir kartu su regioninėmis ir vietos lygmens institucijomis bus parengtas įmonių sąrašas.</p> <p>Jeigu valstybė narė nusprendžia numatyti pripažinimo procedūras, ji atitinkamiems darbdaviams suteikia aiškią ir skaidrią informaciją apie, be kita ko, patvirtinimo sąlygas ir kriterijus, pripažinimo galiojimo laikotarpį ir sąlygų nevykdymo pasekmes, įskaitant galimą pripažinimo panaikinimą ir galiojimo nepratęsimą, taip pat taikytinas sankcijas.</p>

Paaiškinimas

Siūloma įrašyti specialias sąlygas dėl „pripažinto darbdavio“ statuso įgijimo, atsižvelgiant į vietos ir regionų aspektą bei etinius įdarbinimo aspektus. Regionų komitetas siūlo, dalyvaujant vietos ir regionų institucijoms, parengti sąrašą bendrovių, kurioms taikomos supaprastintos procedūros, ir atsižvelgti į etinius įdarbinimo aspektus.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios rekomendacijos

1. palankiai vertina ES institucijų pastangas užtikrinti pakankamą aukšto lygio įgūdžių turinčių darbuotojų pasiūlą stiprinant bendrus ES standartus ir procedūras, taikomas tokių migrantų patekimui į ES darbo rinką; atsižvelgiant į tai, siūlomi sprendimai yra žingsnis teisinga linkme ir bent iš dalies reakcija į kritiką dėl šios direktyvos;
2. mano, kad nustatyti ir propaguoti veiksmingus būdus teisėtam, dokumentus turinčių trečiųjų šalių piliečių atvykimui turėtų išlikti vienu migracijos politikos ES, valstybių narių ir regionų lygmeniu prioritetu; Šiuo požiūriu patobulinta teisinė, kvalifikuotiems migrantams skirta sistema yra viena svarbiausių visapusiškos ES migracijos politikos, grindžiamos pagarba žmogaus teisėms, tarptautiniams įsipareigojimams ir solidarumui, vystymo dalių;
3. mano, kad Europos Sąjungos ilgalaikis tikslas išlikti konkurencinga pasaulyje verčia sukurti ir pakeisti visapusišką strategiją žmogiškajam kapitalui, taip pat finansinėms investicijoms iš trečiųjų šalių, pritraukti. Pastarasis elementas yra svarbus kiekvienai ekonominei sistemai, pagedaujantį pakelti savo inovatyvumo, technologijų ir konkurencingumo lygį. Tačiau jis yra itin svarbus kai kurių valstybių narių demografinėmis aplinkybėmis ir ES darbo rinkų patiriamų problemų kontekste;
4. pažymi, kad ES jau susiduria su struktūriniu darbuotojų trūkumu tam tikruose sektoriuose, o nepalankios demografinės tendencijos šiuos trūkumus dar labiau padidins. Be to, šiuo metu Europos Sąjunga praranda konkurencinę kovą dėl talentų su tokiais pasaulinio masto žaidėjais kaip JAV, Kanada ir Australija;

5. atkreipia dėmesį į tai, kad darbuotojų iš trečiųjų šalių įdarbinimo priemonės negali ir neturėtų pakeisti didelio masto, ilgalaikių investicijų į ES gyventojų švietimą ir profesinį mokymą. Atsižvelgiant į tai, kad daugelis šalių, ypač Rytų Europos šalys, susiduria su protų nutekėjimo (igūdžių emigracijos) reiškiniu ir dėl to šaliai (regionui) kyla pavojus, kad mažesnis gyventojų skaičius ir emigruos intelektualai, tokios investicijos turėtų dažniau nei iki šiol būti skiriamos toms profesijoms, kurios laikomos strategiškai svarbiomis arba kuriose nustatytas darbuotojų trūkumas, ir kurti specialias priemones, skirtas remti tuos asmenis, kurie nori įgyti šias profesijas;

6. palankiai vertina platų konsultacijų procesą, kurio metu buvo rengiama ir dabartinė direktyvos redakcija, tačiau yra susirūpinęs, kad pernelyg mažai buvo nuveikta regionų lygmeniu įtraukiant vietas ir regionų valdžios institucijas, kurios geriausiai žino vietas ir regionų darbo rinkų poreikius;

7. taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad vietas ir regionų valdžios institucijos atlieka labai svarbų vaidmenį teikiant viešąsias paslaugas imigrantams, susijusias su patekimu į darbo rinką, taip pat kitais integracijos aspektais (švietimo, būsto, sveikatos priežiūros ir kt.);

8. pabrėžia, kad regionų lygmens institucijos atlieka svarbų vaidmenį nustatant darbo rinkos poreikius, taip pat apibrėžiant sąlygas, kurioms esant būtinas apsaugos procedūrų įgyvendinimas (darbo rinkos tyrimas). Be to, šios institucijos galėtų sukurti palankias sąlygas siūlomoms priemonėms įgyvendinti ir kritinei masei sukurti – būtinus norint atkreipti dėmesį į mėlynosios kortelės procedūrą;

Dabartinių priemonių vertinimas

9. pažymi, kad 2009 m. patvirtintos priemonės nepateisino lūkesčių. Viena iš priežasčių buvo ta, kad nacionalinės sistemos galėjo egzistuoti kartu su nustatytosiomis direktyvoje;

10. atkreipia dėmesį į tai, kad ankstesnė patirtis įgyvendinant mėlynosios kortelės procedūras parodė, kad nors Europos Komisija siekia, kad migracijos politika ir sektorių priemonės būtų europinio lygmens, valstybės narės yra pasiryžusios išlaikyti ir skatinti nacionalinius sprendimo būdus;

11. pažymi, kad ir 2009 m. nustatytais taisyklėmis nebuvo patenkinta daugelis poreikių ir migrantų bei darbdavių lūkesčių, veikia ES tęsiama suskaidyta sistema, kuri apskritai nesuteikia pakankamai teisių aukštos kvalifikacijos darbuotojams ir jų šeimoms ir dėl kurios darbo ieškantys asmenys, darbdaviai ir valstybių narių administracijos patiria daug išlaidų, kurios žinomumas už ES ribų mažas ir kuri apskritai taip ir netapo patrauklesnė;

Siūlomos priemonės: su jomis susijusi galima rizika ir jų trūkumai

12. palankiai vertina pasiūlymus, kuriais siekiama sumažinti pajamų ribas, įgyvendinti vidaus judumą skatinančias priemones, sudaryti palankesnes sąlygas gauti ilgalaikį leidimą gyventi ir atsižvelgti į jau gyvenančius ES migrantus;

13. atsižvelgdamas į nuolat augančią konkurenciją dėl talentingų žmonių, svarsto, ar nevertėtų į Europos migracijos sistemą įtraukti pasiūla arba taškais grindžiamos sistemos (PBS) arba mišrios sistemos, parengtos pagal šalių, kurios veiksmingiau pritraukia aukšto lygio igūdžius turinčius darbuotojus (Australija, Kanada), pavyzdį, elementus;

14. pabrėžia, kad aukšto lygio igūdžius turintiems asmenims tokie motyvai kaip karjeros galimybės, prieiga prie įrangos, bendravimo kalba ir kvalifikaciją atitinkantis darbas lemia jų sprendimus; Regionų komitetas yra susirūpinęs, kad siūlomomis priemonėmis vis dar menkai atsižvelgiama į šiuos klausimus;

15. palankiai vertina tai, kad pripažįstama, jog mėlynoji kortelė gali būti išduota ne tik darbuotojams, atvykstantiems į ES, bet ir tiems, kurie jau yra atvykę;

16. tačiau kartu mano, kad reikia paaiškinti, kodėl ši galimybė turėtų būti suteikta tik pripažintiems pabėgėliams. Siūloma direktyva akivaizdžiai nenumato šios galimybės sezoniniams ir komandiruotiesiems darbuotojams, taip pat asmenims, kurių prašymas suteikti pabėgėlio statusą vis dar nagrinėjamas; Nors Regionų komitetas supranta politines šio sprendimo priežastis, vis tik mano, kad atveriant kelią kvalifikaciją atitinkančiam darbui kitų kategorijų asmenims, gyvenantiems ES, galėtų atsirasti stabilesnės perspektyvos atitinkamiems migrantams ir darbdaviams ir taip būtų galima geriau panaudoti žmogiškąjį kapitalą, nebūtinai didinant imigracijos mastą;

17. atkreipia dėmesį į tai, kad priemonėmis, skirtomis trečiųjų šalių piliečių įdarbinimui profesijose, kuriose reikalingi aukšto lygio įgūdžiai, turėtų būti siekiama ne tik pritraukti imigrantus, bet ir sudaryti palankias sąlygas jiems pasilikti ES ir veiksmingai juos integruoti;

18. siūlo aukšto lygio įgūdžius turinčių darbuotojų įdarbinimo klausimą spręsti holistiškai ir nuosekliai, laikantis migracijos proceso logikos: pradedant įdarbinimu, leidimu įvažiuoti į šalį ir įgūdžių nustatymu ir baigiant veiksminga integracija ir galiausia judėjimo laisve ES darbo rinkoje;

19. atsižvelgdamas į siūlomas priemones, mano, kad būtina sukurti bendrą, visuotinai pripažintą duomenų apie aukšto lygio įgūdžių turinčių darbuotojų paklausą įvairiose profesijose ir darbo rinkose rinkimo metodą. Norint sukurti mechanizmus, kuriais būtų galima veiksmingiau nei dabar užpildyti valstybių narių darbo rinkų spragas, reikėtų toliau vystyti tokias iniciatyvas kaip EURES portalas, Europass ir veiksmai, kurie šiuo metu yra numatyti pagal Naują įgūdžių darbotvarkę, kurie leistų suburti darbdavius, ieškančius darbo ieškančių asmenų ir reikiamus įgūdžius turinčių potencialių darbuotojų; pabrėžia galbūt pagrindinį Europos regionų vaidmenį renkant šiuos duomenis;

20. nuogaustauja, kad siūlomomis priemonėmis gali būti nepakankamai atsižvelgiama į jaunų absolventų, kurių pajamos gali būti pernelyg mažos, kad atitiktų direktyvoje nustatytus kriterijus;

21. pabrėžia, kad kvalifikacijų pripažinimo klausimas (ir praktiniai šio proceso aspektai) bus ypač svarbūs asmenų, kurie pirmą kartą tampa galimais šios sistemos paramos gavėjais: pripažintais pabėgėliais ir papildomos apsaugos statusą turinčiais asmenimis, atveju. Galima tikėtis, kad šie asmenys kvalifikacijos įrodymus gaus ypač sunkiai ir sudėtingai;

22. pabrėžia, kad reikėtų labiau atsižvelgti į etinius aspektus, susijusius su aukšto lygio įgūdžius turinčių darbuotojų iš trečiųjų šalių įdarbinimu, ir kad reikėtų sukurti veiksmingus būdus, kaip užkirsti kelią protų nutekėjimui iš mažiau išsivysčiusių šalių, kuriose žmogiškojo kapitalo lygis ir taip neaukštas;

23. siūlo išsamiai ir patikimai išanalizuoti aukšto lygio įgūdžius turinčių darbuotojų išvažiavimą iš trečiųjų šalių ir galimą protų nutekėjimo poveikį. Šio tyrimo rezultatai turėtų būti naudojami siekiant parengti bendras –ES ir migrantų kilmės šalių – priemones, skirtas išvengti neigiamo migracijos poveikio ir, jei įmanoma, rasti visiems naudingus sprendimus (migracija, kuri naudinga tiek kilmės ir kelionės tikslo šalims, tiek patiems migrantams);

24. atkreipia dėmesį į tai, kad bet koks migracijos procesas yra sudėtingas, daugiapakopis reiškinys – tiek kelionės tikslo šalys, tiek ir migrantų kilmės šalis atlieka vieną pagrindinių vaidmenų jame. Be kita ko, atsižvelgiant į pirmiau nurodytus etikos klausimus, ragina sustiprinti ES ir migrantų kilmės šalių ir tranzito šalių, taip pat regionų ir vietos lygmeniu, institucijų dialogą ir glaudžiau bendradarbiauti tarpusavyje. Remdamasis tarptautinės viešosios teisės instrumentais šis bendradarbiavimas turėtų naudotis esamomis struktūromis ir platformomis, pavyzdžiui, ARLEM, CORLEAP, specialiaja darbo grupe dėl Ukrainos, jungtiniais konsultaciniais komitetais ir darbo grupėmis; siekiant paremti apykaitinės migracijos mechanizmus turėtų būti naudojamos Europos mokymo fondo patirtimi;

25. mano, kad pasiūlymas atitinka subsidiarumo principą, nes tikslo – konkuruoti tarptautinėje rinkoje dėl aukšto lygio įgūdžių turinčių darbuotojų – negalima tinkamai pasiekti valstybės narėms veikiant pavieniui, bet galima tai padaryti ES lygmeniu dėl veiksmų masto. Siūlomos priemonės neviršija to, kas būtina siekiant pagerinti ES gebėjimą pritraukti ir išlaikyti aukšto lygio įgūdžių turinčius trečiųjų šalių piliečius, taip pat didinti jų judumą ir galimybes keisti darbo vietą skirtingose valstybėse narėse paliekant valstybės narėms šiek tiek lankstumo, kad jos pritaikytų sistemą prie savo nacionalinės padėties. Taigi, pasiūlymas atitinka proporcingumo principą;

Regionų vaidmuo

26. pabrėžia, kad migracijos socialinės ir ekonominės pasekmės, tokios kaip jos poveikis darbo rinkų veikimui ir socialinei bei kultūros sritims, labiausiai juntamas vietos ir regionų lygmeniu. Panašiai ir Europos bendras konkurencingumas galėtų būti laikomas abstrakčia sąvoka; svarbiausia užtikrinti konkurencingumą ir aukštą inovatyvumo lygį Europos miestuose ir regionuose, remiantis nepelno organizacijų ir trečiojo sektoriaus kasdien atliekamu darbu;

27. atkreipia dėmesį į tai, kad regioninė perspektyva diskusijose dėl siūlomų priemonių išryškina įvairius paradoksus. Vienas jų yra tai, kad, nors labiausiai išsivystę regionai galbūt ir pritrauks aukšto lygio įgūdžių turinčius imigrantus, jie gali būti labiausiai pageidaujami tuose regionuose, kurie negali jiems pasiūlyti tokių patrauklių darbo ir gyvenimo sąlygų;

28. palankiai vertina apsaugos priemonių, kurios galėtų būti nustatytos tuo atveju, jei tam tikros šalies padėtis darbo rinkoje pablogėtų, išsaugojimą;

29. norėtų pabrėžti, kad, atsižvelgiant į vietos ir regionų aplinkybes, vienas itin svarbus klausimas nėra pakankamai išanalizuotas Komisijos pasiūlyme: kaip padidinti integracijos priemonių veiksmingumą ir kaip pasinaudoti esama geriausia šios srities patirtimi;

30. siūlo vietos ir regioninių partnerių vaidmenį apsvaistinti esant įvairioms aplinkybėms, pavyzdžiui, įsteigiant tarp regionų, šalių ir privačiojo sektoriaus eksperimentines paspartintas sistemas; veiksmingai keičiantis geriausia patirtimi, ypač, kai tai susiję su kvalifikacijų pripažinimu ir struktūrinių neatitikčių sumažinimu bei integracijos veiksmingumo didinimu; ir įgyvendinant sprendimus, užtikrinančius geriausią įmanomą formaliųjų kvalifikacijų ir vietos bei regioninių darbo rinkų poreikių derinimą;

31. pabrėžia, kad reikia daugiau tiesioginių ryšių su įmonėmis komunikacijos lygmeniu įtraukiant jas į integravimo į darbo rinką iniciatyvų rengimą.

Briuselis, 2016 m. gruodžio 8 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA